

Hrvatsko vertebrološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora

Prof. dr. sc. Simeon Grazio^{1✉} i doc. dr. sc. Darko Perović²

¹ Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagreb, KBC Sestre milosrdnice, Zagreb

² Odjel za spinalnu kirurgiju, Zavod za ortopediju i traumatologiju, Klinika za kirurgiju, KB Dubrava, Zagreb

Hrvatsko vertebrološko društvo HLZ-a 1979. – 2024.

Hrvatsko vertebrološko društvo je stručno društvo Hrvatskoga liječničkog zbora (HLZ-a) koje okuplja stručnjake s posebnim interesom za bolesti i stanja kralježnice. Glavne aktivnosti Društva usmjerene su na prevenciju, dijagnosticanje i liječenje bolesti i stanja kralježnice okupljajući liječnike različitih struka konzervativnog, invazivnog i kirurškog usmjerenja s ciljem proučavanja i unaprjeđenja vertebrološke problematike.

Stručno društvo je pod tadašnjim nazivom *Sekcija vertebrologa* osnovano 4. travnja 1979. Inicijator i prvi predsjednik bio je prof. dr. sc. Pavao Dürrigl, ortoped s Klinike za ortopediju KBC-a Zagreb, a prva tajnica je bila prim. mr. sc. Zoja Gnjiđić. Društvo je tada počelo s nizom predavanja pod motom „*errando discimus*“, gdje su prikazi bolesnika bili edukativni primjeri za poboljšanje kliničke prakse. Društvo su kasnije vodili naši ugledni stručnjaci prof. dr. sc. Ivo Jajić i prof. dr. sc. Vjekoslav Nanković, a potom prof. dr. sc. Lucijan Negovetić. Nažalost, podatci o aktivnosti društva iz tog razdoblja nisu potpuni. Međutim, poznato je da je tom razdoblju održano nekoliko tečajeva. Prvi tečaj *Perkutana diskektomija* održan je u svibnju 1989. godine u Zagrebu (voditelj: Damir Kovač), drugi tečaj na istu temu bio je u svibnju 1991. godine (voditelj: Damir Kovač), u svibnju 2000. godine održan je treći tečaj trajnog usavršavanja liječnika iz spinalne kirurgije *Hernija lumbalnog diska – postupnik liječenja*. Zatim je 2002. godine održan tečaj *Cervikobrahijalni sindrom*, a u svibnju 2003. peti tečaj trajnog usavršavanja liječnika iz spinalne kirurgije *Hernija lumbalnog diska – postupnik liječenja II* (voditelj: Damir Kovač). Godine 2004. za predsjednika Društva izabran je doc. dr. sc. Damir Kovač, dopredsjednik je bio prof. dr. sc. Lucijan Negovetić, a tajnik i blagajnik prim. dr. sc. Boris Božić. U drugom mandatu doc. Kovača kao predsjednika Društva, od 2009. do 2013. godine, prvi dopredsjednik je bio prof. dr. sc. Vlado Kovač, drugi dopredsjednik prof. dr. sc. Simeon Grazio, tajnik prim. dr. sc. Boris Božić, a blagajnik mr. sc. Frane Grubišić. Intenzivirana je aktivnost organizacije i održavanja stručnih i znanstvenih skupova, prvenstveno tečajeva i simpozija, uz pojedinačne stručne sastanke. U svibnju 2005. godine održan je šesti tečaj trajnog usavršavanja iz spinalne kirurgije *Degenerativne bolesti vratne i slabinske kralježnice – mogućnosti liječenja*. Hrvatsko vertebrološko društvo uključilo se u obilje-

SLIKA 1. DIO ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA HVD-A 12/2023.: DOC. DR. SC. FRANE GRUBIŠIĆ (PRVI DOPREDSJEDNIK), DOC. DR. SC. VIDE BILIĆ, PROF. DR. SC. KARLO HOURA, PRIM. DR. TATJANA NIKOLIĆ, DOC. DR. SC. DARKO PEROVIĆ (PREDSJEDNIK) I PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO (DRUGI DOPREDSJEDNIK); NEDOSTAJU: PRIM. MR. SC. NEVEN KAUZLARIĆ, PRIM. MR. SC. DRAŽEN KVESIĆ, PRIM. DR. SC. TOMISLAV NEMČIĆ I PROF. DR. SC. TEA SCHNURRER LUKE VRBANIĆ

✉ Adresa za dopisivanje:

Prof. dr. sc. Simeon Grazio, dr. med., Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagreb, KBC Sestre milosrdnice, Vinogradska 29, 10000 Zagreb, e-pošta: simeon.grazio@kbcsm.hr

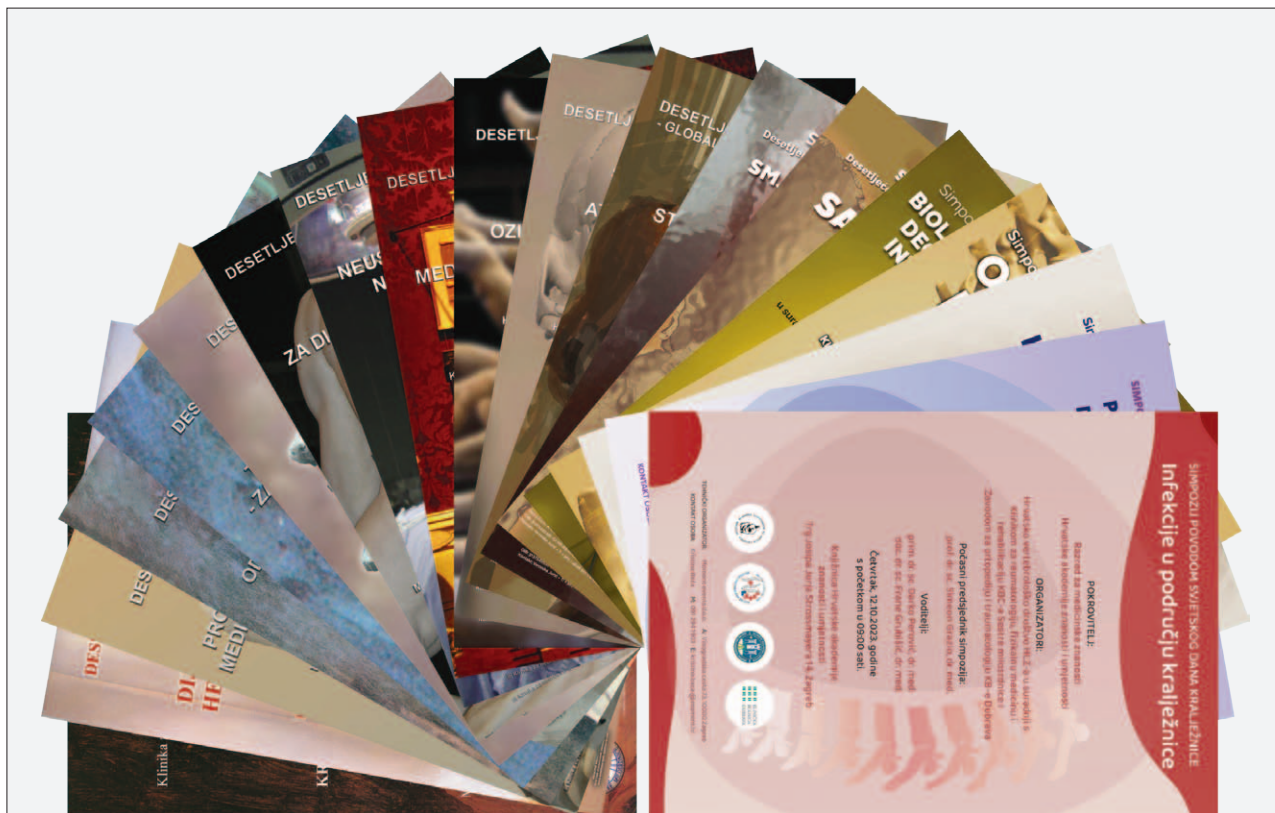
SLIKA 2. DOC. DR. SC. SIMEON GRAZIO I DOC. DR. SC. DAMIR KOVAČ (PREDSJEDNIK HVD-A) KAO VODITELJI SIMPOZIJA HVD-A 2008. GODINE

SLIKA 3. DOC. DR. SC. DAMIR KOVAČ I PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO, VODITELJI SIMPOZIJA HVD-A 2010. GODINE

SLIKA 4. PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO I PROF. DR. SC. BORIS BOŽIĆ, VODITELJI SIMPOZIJA 2013. GODINE

žavanje Svjetskog dana kralježnice (16. listopada), a u sklopu aktivnosti *Desetljeća kostiju i zglobova* koje je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila u razdoblju 2000. – 2010., a u sljedećem se desetljeću nastavilo pod nazivom *Desetljeće kostiju i zglobova – Globalna alijansa za mišićnokoštano zdravlje*. Nakon prvoga takvog simpozija s četiri predavanja 2004. godine u organizaciji Klinike za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju KBC Sestre milosrdnice (voditeljica: Zrinka Jajić), 2005. je povodom Svjetskog dana kralježnice održan simpozij *Križobolja – biopsihosocijalni aspekt*, u suradnji Klinike za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i Klinike za psihijatriju KBC Sestre milosrdnice u Zagrebu (voditelji: Simeon Grazio i Danijel Buljan), kojim se kroz multidisciplinarnost željelo ukazati na važnost takvoga sveobuhvatnog pristupa prema bolesnicima s križoboljom, poglavito onom kroničnom. Godine 2006. održan je simpozij *Dijagnostika i liječenje hernije lumbalnog diska*, gdje se u organizaciji uz Hrvatsko vertebralno društvo u suradnji pojavljuju Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i Klinika za neurokirurgiju KBC Sestre milosrdnice u Zagrebu. Iste organizacijske jedinice bolnice Sestre milosrdnice u Zagrebu surađivale su s Hrvatskim vertebralnim društvom u organizaciji kasnijih godišnjih simpozija povodom Svjetskog dana kralježnice, sve do 2021. godine. Simpoziji povodom Svjetskog dana kralježnice koji su slijedili bili su: 2007. godine *Prognoza i ishod križobolje: medicina temeljena na dokazima* (voditelji: Simeon Grazio i Damir Kovač), 2008. godine *Vratobolja: od uzroka do rehabilitacije* (voditelji: Simeon Grazio i Damir Kovač), 2009. godine *Torakalna kralježnica – zanemareni dio kralježnice* (voditelji: Simeon Grazio i Damir Kovač), 2010. godine *Novosti i perspektive u vertebralnoj* (voditelji: Simeon Grazio i Damir Kovač), 2011. godine *Smjernice za dijagnostiku, konzervativno i invazivno/operacijsko liječenje križobolje* (voditelji: Simeon Grazio i Damir Kovač) i 2012. godine *Neuspjeh kirurških postupaka na slabinskoj kralježnici – uzroci i rješenja* (voditelji: Damir Kovač i Simeon Grazio).

U svibnju 2013. godine na izornoj skupštini je izabrano novo vodstvo Hrvatskoga vertebralnog društva. Predsjednik je postao prof. dr. sc. Simeon Grazio, prvi dopredsjednik prof. dr. sc. Boris Božić, drugi dopredsjednik dr. Darko Perović, tajnik mr. sc. Frane Grubišić, a blagajnica prim. dr. Tatjana Nikolić. Isti dužnosnici izabrani su i na sljedećoj izornoj skupštini, održanoj u veljači 2017. godine. U razdoblju od 2013. do 2021. godine održani su sljedeći godišnji simpoziji povodom Svjetskog dana kralježnice: 2013. godine *Medicinske vježbe u križbolji* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2014. godine *Sportske ozljede kralježnice* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2015. godine *Atlanto-aksijalna regija – bolesti i ozljede* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2016. godine *Stenoza spinalnog kanala lumbalne regije* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2017. godine *Smjernice za dijagnostiku i liječenje bolesnika s vratoboljom* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2018. godine *Sakroilijakalni zglobovi* (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2019. godine *Biološki i medicinski aspekti degenerativnih promje-*

na intervertebralnog diska (voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić), 2020. godine *Osteoporoza kralježnice* (virtualno, voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić) i 2021. godine *Biološki i medicinski aspekti degenerativnih promjena intervertebralnog diska* (hibridno, voditelji: Simeon Grazio i Boris Božić).

U rujnu 2021. godine na izornoj skupštini za sljedeće četverogodišnje razdoblje izabrano je novo vodstvo Društva. Za predsjednika je izabran prim. dr. sc. Darko Perović, za prvog dopredsjednika doc. dr. sc. Frane Grubišić, drugi dopredsjednik je prof. dr. sc. Simeon Grazio, tajnica Društva je prim. dr. Tatjana Nikolić, a blagajnik je prim. dr. sc. Tomislav Nemčić. Dva recentna simpozija održana su povodom Svjetskog dana kralježnice: 2022. godine *Prijedlog smjernica za dijagnostiku i liječenje bolesnika s križoboljom* (voditelji: Simeon Grazio i Darko Perović), koji je organiziran u suradnji s Klinikom za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju KBC Sestre milosrdnice, te 2023. godine *Infekcije u području kralježnice* (voditelji: Darko Perović i Frane Grubišić), organizirani u suradnji s Klinikom za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju KBC-a Sestre milosrdnice i Zavodom za ortopediju i traumatologiju KB Dubrava.

Teme simpozija povodom Svjetskog dana kralježnice bile su raznolike, a u njima su kao predavači sudjelovali stručnjaci različitih specijalnosti, čime se nastojalo sveobuhvatnije obraditi pojedina područja. Simpoziji povodom Svjetskog dana kralježnice izvrsno su posjećeni (između 110 i 170 sudionika), a njihovi odjeci u stručnoj zajednici uvijek su izrazito pozitivni. Uglu simpozija svakako pridonosi i činjenica da se od 2014. godine održavaju pod pokroviteljstvom Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, čiji su nam tajnici akademik Marko Pećina i akademikinja Vida Demarin pružali veliku podršku, dok posebno ističemo akademika Zvonka Kusića, predsjednika HAZU u razdoblju od 2011. do 2019. godine, koji je našim simpozijima kroz to cijelo razdoblje održavanja uvijek davao veliku podršku.

SLIKA 5. LEPEZA SVIH PLAKATA SIMPOZIJA POVODOM SVJETSKOG DANA KRALJEŽNICE OD 2005. DO 2023.

SLIKA 6. VERTEBROLOŠKI SIMPOZIJ 2015. GODINE – AKADEMICI ZVONKO KUSIĆ I MARKO PEĆINA U RAZGOVORU, A LIJEVO PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO I AKADEMIK SLOBODAN VUKIČEVIĆ (OKRENUT LEĐIMA)

SLIKA 7. VERTEBROLOŠKI SIMPOZIJ 2015. – ZA PREDAVAONICOM PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO, MODERATOR PROF. DR. SC. BORIS BOŽIĆ, U PRVOM REDU AKADEMICI VUKIČEVIĆ, PEĆINA I KUSIĆ

Kako je najvažniju ulogu u organiziranju simpozija povodom Svjetskog dana kralježnice godinama imao prof. dr. sc. Simeon Grazio, Upravni odbor Hrvatskoga vertebralnog društva donio je odluku da prof. Grazio bude počasni predsjednik svih budućih simpozija koji se tim povodom organiziraju.

Osim redovitih simpozija Hrvatsko vertebralno društvo organiziralo je više stručnih sastanaka na kojima su se također obradile važne i aktualne teme iz područja vertebralne medicine. Tako je u travnju 2009. godine održan stručni sastanak s predavanjima: Simeon Grazio: *Atlantoaksijalna dislokacija u upalnim reumatskim bolestima*, Zlatko Kolić: *Atlantoaksijalna dislokacija – mogućnosti kirurškog liječenja* i Zvonko Kejla: *Ozljeda gornjeg vratnog segmenta i liječenje*. Na stručnom sastanku u svibnju 2011. godine održana su predavanja: Boris Božić: *Biomehanika slabinske kralježnice* i Božidar Egić: *Lančani poremećaji u lokomotornom sustavu kao mogući uzrok nastanka i održavanja lumbalnog sindroma (dijagnostika i liječenje)*. U lipnju 2012. godine održana su predavanja: Vanja Bašić Kes: *Uloga akupunkture u liječenju vratobolje i križobolje* i Krešimir Rotim, Tomislav Sajko i Marta Borić: *Perkutana stabilizacija kralježnice – prva iskustva*. U travnju 2013. godine održana su predavanja: Darko Ledić: *Anuloplastika – adjuvantna metoda u kirurškom liječenju slabinske diskalne hernije* i Valentina Matijević: *Učinak terapijskog ultrazvuka na funkcijski status vratne kralježnice i na vertebralnu cirkulaciju*. U travnju 2014. godine održana su predavanja: Dunja Barak-Smešny: *Kanalikularni sindromi torakolumbalne kralježnice* i Dražen Kvesić: *Discogel u terapiji hernije intervertebralnog diska*. Tada je povodom 35. godišnjice Hrvatskoga vertebralnog društva postumno dodijeljena zahvalnica prvom predsjedniku Društva prof. dr. sc. Pavlu Dürriглу. Nadalje, stručna predavanja su održana u svibnju 2015. godine: Diana Balen: *Lumbalizacija i sakralizacija – epidemiologija i kliničko značenje* i Matej Mustapić: *Lumbalizacija i sakralizacija – nazivlje i radiološka dijagnostika*. U veljači 2016. godine održana su tri predavanja: Klaus Hones (Medi GmbH & Co. KG, Njemačka): *Medi with products overview*, Klaus Hones (Medi GmbH & Co. KG, Njemačka): *Spinomed concept, overview spinal orthosis* i Tomislav Kranjčec (Chief of Rehabilitation Department Clínica Diagonal, Barcelona, Chief of Rehabilitation Department and Biomechanical Unit, Activa Mutua 2008; Barcelona, Španjolska): *Efficacy of Spinomed in the posture and equilibrium in the patients with hyperkyphosis – Study results*. U svibnju 2016. godine održano je predavanje: Mislav Čimić: *Novosti u liječenju idiopatskih skolioza*, a u travnju 2017. godine predavanjem nas je počastio svjetski poznati spinalni kirurg Michael Mayer, voditelj Schönklinik u München-Haarlaching s temom *Quality control in spinal surgery*. U travnju 2018. godine održana su predavanja: Boris Božić: *Biomehanička analiza kretnji slabinske kralježnice na humanom modelu* i Karlo Houra: *Endoskopske operacije torakalne kralježnice: kirurgija budućnosti u surovoj sadašnjosti*. U travnju 2019. Dragan Đurđević je održao predavanje *Prijelom zdjelice i*

križobolja, a Darko Perović *Međunarodni vertebralni registar – Spine Tango*, dok je u travnju 2023. godine Daniela Vukšić Hršak imala predavanje *Njemačka škola križobolje – iskustva vlastitog projekta*.

Hrvatsko vertebralno društvo bilo je uz Hrvatsko društvo za neurokirurgiju organizator godišnjeg kongresa neformalne organizacije *Spine Experts Group* (SEG) u Zagrebu 30. studenog – 1. prosinca 2018., a 2022. godine je Hrvatsko vertebralno društvo organizator kongresa SEG u Zagrebu (2. – 3. prosinca 2022.). Potonji kongres SEG-a bio je prvi na kojem su uz specijaliste kirurških struka uključene i konzervativne struke iz područja osteoporoze i upalnih reumatskih bolesti (tri predavanja).

Hrvatsko vertebralno društvo bilo je suorganizator, a njegovi članovi predavači na simpozijima povodom Svjetskog dana traume, 2013., 2015. i 2016. godine. Društvo uspješno surađuje s drugim stručnim društvima pa je primjerice uspješno organiziralo stručne skupove s Hrvatskim društvom za spinalnu kirurgiju, Hrvatskim traumatološkim društvom i Hrvatskim društvom za dječju ortopediju, a partneri Društva su i Hrvatsko društvo za fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu i Hrvatsko reumatološko društvo.

Iz sveukupnih stručnih aktivnosti, a poglavito nakon održanih pojedinih simpozija povodom Svjetskog dana kralježnice, proistekle su i publikacije, među kojima su najvrjednije i prve hrvatske smjernice za dijagnostiku i konzervativno i kirurško liječenje vratobolje i križobolje. Stručni radovi koji su proizašli iz simpozija su sljedeći:

Grazio S, Jelić M, Bašić-Kes V, Borić I, Grubišić F, Nemčić T, Mustapić M, Demarin V. Novosti u patofiziologiji, radiološkoj dijagnostici i konzervativnom liječenju bolnih stanja i deformacija kralježnice. *Liječ Vjesn.* 2011;133:116–24.

Kovač D, Rotim K, Kovač V, Perović D, Kvesić D, Čerina V, Božić B, Ivanec Ž, Radić I, Čimić M, Lakičević G, Borić M, Petrović T. Nove tehnike i perspektive invazivnog liječenja u vertebralnoj dijagnostici. *Liječ Vjesn.* 2011;133:125–32.

Grazio S, Ćurković B, Vlak T, Bašić Kes V, Jelić M, Buljan D, Gnjidić Z, Nemčić T, Grubišić F, Borić I, Kazlarić N, Mustapić M, Demarin V. Dijagnostika i konzervativno liječenje križobolje: pregled i smjernice Hrvatskog vertebralnog društva. *Acta Med Croat.* 2012;66:259–94.

Kovač D, Rotim K, Božić B, Sajko T, Kejla Z, Perović D, Kvesić D, Houra K, Škoro I, Ivanec Z, Borić M,

SLIKA 8. SIMPOZIJ HVD-A 2016. GODINE, VELIKA DVORANA PALAČE HAZU-A

SLIKA 9. VERTEBRALOŠKI SIMPOZIJ 2017. GODINE – U PRVOM REDU SLIJEVA NADESNO: PROF. DR. SC. LOVORKA GRGUREVIĆ, PROF. DR. SC. MARIO ZOVAK, AKADEMIK SLOBODAN VUKIČEVIĆ, PRIM. MR. SC. GORAN IVANIŠEVIĆ, PROF. DR. SC. TONKO VLAK, PRIM. MR. SC. NEVEN KAUZLARIĆ, PRIM. DR. TATJANA NIKOLIĆ, PRIM. DR. SC. TOMISLAV NEMČIĆ

SLIKA 10. POZVANI PREDAVAČ MICHAEL MAYER (U SREDINI) I DOMAĆINI PRIM. DR. SC. DARKO PEROVIĆ, DOC. DR. SC. DAMIR KOVAČ, PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO I PROF. DR. SC. BORIS BOŽIĆ, 2017.

SLIKA 11. PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO, AKADEMIK JOSIP MADIĆ, PROF. DR. SC. MARIO ZOVAK, AKADEMIK ZVONKO KUSIĆ, PROF. DR. SC. BORIS BOŽIĆ – SIMPOZIJ HVD-A 2019. GODINE

Sesar N, Subašić A; Hrvatsko vertebraloško društvo. Smjernice za intervencijske i invazivne postupke u bolesnika s mehaničkom križoboljom. *Acta Med Croat.* 2013;67:225–31.

Houra K, Perović D, Kvesić D, Radoš I, Kovač D, Kapural L. Prve hrvatske smjernice za dijagnostiku i liječenje križobolje i lumboishialgije minimalno invazivnim procedurama. *Liječ Vjesn.* 2013;135:187–95.

Grazio S, Grgurević L, Vlak T, Perić P, Nemčić T, Schnurrer Luke Vrbanić T, Kadojić M, Gnjidić Z, Grubišić F, Balen D, Lohman Vuga K, Čurković B. Medicinske vježbe za bolesnike s kroničnom križoboljom. *Liječ Vjesn.* 2014;136:278–90.

Grazio S, Bašić Kes V, Grgurević L, Božić B, Perović D, Zdravec D, Grubišić F, Kvesić D, Mikula I, Nemčić T, Borić I, Houra K, Mustapić M, Nikolić T, Lisak M, Dumić-Čule I, Vukojević R, Koprek I, Brnić V, Rotim K. Stenoza spinalnog kanala slabinske kralježnice – od epidemiologije do rehabilitacije. *Liječ Vjesn.* 2018;140:34–49.

Grazio S, Bašić Kes V, Grgurević L, Perović D, Schnurrer Luke Vrbanić T, Kovač Z, Božić B, Houra K, Borić I, Kvesić D, Novak R, Ferhatović Hamzić L, Grubišić F, Sajko T, Saftić R, Dokuzović S, Rotim K. Novosti u etiopatogenezi, dijagnostici i liječenju bolesnika s degenerativnim promjenama intervertebralnog diska slabinskog dijela kralježnice. *Liječ Vjesn.* 2021;143:63–77.

Grazio S, Bašić Kes V, Zdravec D, Houra K, Grgurević L, Nemčić T, Mikula I, Lisak M, Aukst Margetić B, Balen D, Bilić V, Božić B, Čorluka S, Grubišić G, Ištvanović N, Karlović D, Kauzlarić N, Kvesić D, Ledić D, Margetić P, Nikolić T, Perović D, Sajković D, Schnurrer Luke Vrbanić T, Skala Kavanagh H, Škoro I, Vlak T, Poljičanin A, Rotim K. Smjernice za dijagnostiku i liječenje bolesnika s vratoboljom – 1. dio. *Liječ Vjesn.* 2021;143:143–62.

Grazio S, Perović D, Skala Kavanagh H, Vlak T, Schnurrer Luke Vrbanić T, Grubišić F, Božić B, Kauzlarić N, Bilić V, Karlović D, Ledić D, Nikolić T, Poljičanin A, Aukst Margetić B, Kvesić D, Škoro I, Ištvanović N, Sajković D, Čorluka S, Balen D, Bašić Kes V, Grgurević L, Houra K, Lisak M, Margetić P, Mikula I, Nemčić T, Zdravec D, Rotim K. Smjernice za dijagnostiku i liječenje bolesnika s vratoboljom – 2. dio. *Liječ Vjesn.* 2021;143:327–48.

Grazio S, Schnurrer-Luke-Vrbanić T, Perović D, Nikolić T, Kauzlarić N, Margetić P, Grubišić F, Bilić V, Houra K, Zdravec D, Ištvanović N, Sajković D, Avan-

SLIKA 12. AKADEMIK ZVONKO KUSIĆ NA OTVORENJU JEDNOG OD VERTEBROLOŠKIH SIMPOZIJA (2019. GODINE)

SLIKA 13. SIMPOZIJ HVD-A 2019. GODINE

cini-Dobrović V, Božić B. Suvremene spoznaje o deformacijama kralježnice u odraslih. *Liječ Vjesn.* 2023;145:543–52.

Kao dio napora u sklopu aktivnosti HVD-a proizišla je knjiga *Križbolja* (2009. godine), urednika Simeona Grazija i Danijela Buljana, kao prva knjiga na našim prostorima koja je okupila vodeće hrvatske autore različitih specijalnosti, uključivo i istaknute članove HVD-a, u kojoj je na sveobuhvatan način obrađena problematika toga izuzetno čestog i važnog entiteta. Podatci su temeljeni na dokazima, a kao rijetko kada naglašen je biopsihosocijalni model i holistički pristup križbolji.

Uz ranije navedene predsjednike i dopredsjednike vrijedno je spomenuti neke članove HVD-a koji su se u zadnjih petnaestak godina posebno istaknuli i dali značajan doprinos radu Društva (abecednim redom): doc. dr. sc. Vide Bilić, prim. mr. sc. Zoja Gnjiđić, prof. dr. sc. Karlo Houra, prim. dr. Zvonimir Kejla, prim. mr. sc. Neven Kauzlarić, mr. sc. Dražen Kvesić, prof. dr. sc. Darko Ledić, prim. dr. sc. Tomislav Nemčić, prim. dr. Tatjana Nikolić, prof. dr. sc. Krešimir Rotim i prof. dr. sc. Tea Schnurrer Luke Vrbanić.

HVD je u više navrata davalo stručna mišljenja o različitim pitanjima na zahtjev Hrvatskoga liječničkog zbora, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i drugih institucija i organizacija. HVD je dalo novčanu pomoć (10.000 HRK) za podružnicu HLZ-a Sisak nakon potresa na Banovini u prosincu 2020. godine. HVD je pomagalo i rad udruga građana kao što je Hrvatska liga protiv reumatizma, pri organiziranju predavanja za bolesnike i javnih tribina, a članovi su redovito sudjelovali u pisanju tekstova za glasilo *Reuma* te za priručnike za bolesnike koje je Liga objavila.

Hrvatsko vertebrološko društvo ima svoga predstavnika u neprofitnoj organizaciji EUROSPINE, koja okuplja predstavnike europskih stručnih društava za spinalnu kirurgiju s ciljem razmjene znanja i ideja iz područja spinalne kirurgije. Prvi predstavnik HVD-a u navedenoj udruzi bio je prof. dr. sc. Vladimir Kovač, a od 2017. predstavnik je doc. dr. sc. Darko Perović. Prigoda je to da se i HVD uključi u različite inicijative ove ugledne međunarodne organizacije u području certificiranja edukacije, formiranja registra pacijenata i praćenja kvalitete rada u spinalnoj kirurgiji.

Od 2013. godine HVD ima mrežnu stranicu www.hvd.hr na kojoj se uz informacije o stručnom društvu objavljuju i obavijesti o stručnim sastancima, simpozijima i kongresima, a postoje i poveznice na smjernice relevantne za vertebrologiju.

Višedesetljetnom tradicijom proučavanja i unaprjeđivanja problematike vezane uz bolesti i stanja kralježnice Hrvatsko vertebrološko društvo jedino je stručno društvo u Hrvatskoj koje okuplja specijaliste različitih struka (prema broju članova): specijaliste fizikalne medicine i rehabilitacije, neurokirurge, ortopede – traumatologe, radiologe, reumatologe, neurologe, liječnike medicine rada, sportske medicine i obiteljske medicine te takvom kombinacijom konzervativnog i invazivno/kirurškog pristupa bolestima i stanjima kralježnice najbolje ostvaruje ciljeve unaprjeđenja znanja i prakse u području vertebrologije.

U budućnosti planiramo nastaviti stručne aktivnosti u vidu organiziranja simpozija povodom Svjetskog dana kralježnice, zatim stručnih sastanaka s temama iz područja vertebrologije, sudjelovanje u organizaciji tečajeva i kongresa s temama bolesti i stanja kralježnice te suradnju s domaćim i inozemnim stručnim društvima, koje su se pokazale uspješnim i korisnim. Također planiramo i nove projekte smjernica i protokola u liječenju bolesti kralježnice i organizaciju registra liječenja bolesti kralježnice. Vjerujemo da ćemo nastavkom stručnih aktivnosti zadržati mjesto vodećega stručnog društva koje multidisciplinarnim pristupom i sveukupnim aktivnostima poboljšava prevenciju, liječenje i rehabilitaciju bolesti i stanja kralježnice.

SLIKA 14. SIMPOZIJ HVD-A 2023. GODINE – PRIM. DR. SC. DARKO PEROVIĆ, PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO, DOC. DR. SC. FRANE GRUBIŠIĆ, PROF. DR. SC. BORIS BOŽIĆ, PRIM. DR. SC. TOMISLAV NEMČIĆ I PROF. DR. SC. KARLO HOURA